

**CELOWAĆ** (74) *vb impf i prawdopodobnie pf*

*impf* (3), *impf a. pf* (71); *impf MycPrz I A2v (part praes act)*, *Calep* 352b, 359b (1 *sg praes*).  
*e pochylone, o oraz a jasne*.

*inf* *célować* (10). ◇ *praes i fut 1 sg* *céluję* (3). ◇ *2 sg* *célujesz* (3). ◇ *3 sg* *céluje* (34). ◇ *1 pl* *célujemy* (2). ◇ *3 pl* *célują* (6). ◇ *praet 2 sg f -ś* *célowała* (1). ◇ *3 sg m* *célował* (4). *f* *célowała* (1). ◇ *3 pl m* *pers* *célowali* (1). ◇ *imp 2 sg* *céлуй* (1). ◇ *3 sg* *niech* *céluje* (1). ◇ *con 3 sg m* *by* *célował* (6). ◇ *part praes act* *célując* (1).

*Sł stp*: *cyłować, Cn notuje, Linde XVI(XVIII) – XVII(XVIII) – XVIII w.*

*Przewyższać, prześcigać; eminere, excellere Calep, Cn; antecedere, antecellere, anteire, antestare, antevenire, enitere, evincere, excedere, exsuperare, praecedere, praeminere, praegredi, praestare, praeterire, superare, supercurrere, supereminere, superexire, supergredi, vincere Cn* (74) : *Excello – Czeluję, przewiśłam. Calep* 382b.

*celować kogo [w tym: kogo czym (35)]* (67): *RejKup* t7; *A* komu sie co nie zda/ możez go celować *RejWiz* A8v; *RejZwierz* 65, 76; *ciął w fortę złotą/ w ktorey blachę żelazną przeciął/ aby celował fwego dziadą Boleśławą Chábre<sup>80</sup>. BielKron* 348; *Záprawdę iesli Dworzánin niemłody będzie mógł iść tą drogą/ ktorąs w.m. pánie Kriłki pokazał/ dobrze celuie Dworzániną młodego. GórnDworz* Mm6v; *Iuż na ten czas Ulissa żaden nie celował KochMon* 27; *WujJud* 34v, 256; *StryjWjaz* Av; *Prometheus* on co był rozumu ołtrego/ *Namniey nam nie celuie tego Chorążego PaprPan* D2; *Wierz mi że ci Sárniccy ćwiczenia Polłkiego/ Celuią wiele mądrkow tám z Rzymu wálzego PaprPan* T2v, A2, Cv, C2v, C3, C3v (35); *PudłFr* 68, 73; *PaprUp* C4v; *ZawJeft* 32; *GrochKal* 28; *GórnTroas* 49; *SapEpit* [B2]. *Cf celować kogo, co w czym.*

*celować co* (4): *Ale człowiek to wżytko rozumem popłował/ A ty wżytki przypadki żwirzące celował. RejWiz* 29; *Gdyż piłmo ś. ma w łobie wżytkę całą y dołkonąłą powagę y zupełność/ że iey nikt nie może przydać: bo iey też rozum ludzki nie może celować CzechEp* 136; *WujNT przedm* 2. *Cf celować kogo, co w czym.*

*celować czym* (38): *RejKup* t7; *A* wiele ten celował/ w Polłzcze cudzoziemcow/ *Záchowaniem y cnotą RejZwierz* 76; *Toć iesł wżyłtek Kalwinow fortel/ ktorym on Zwingliuś y Oekolámpádyuś Miłtrze swoie chciał celować. WujJud* 256, 34v; *StryjWjaz* Av; *Więc vrodą zacnością wspaniłą poštawą. Celuie Alexándrá onego zacnego PaprPan* C3v, A2, Cv, C2v, E2v, F3 (24); *Wenus zásię/ tá wżytki zgoła célowała Gładkością PudłFr* 68, 73; *zali tam kto Polaki ochedośtwem dośtatkiem y meśtwem celował. PaprUp* C4v; *W nas/ ktorých ludźmi łtworzył/ niech ludzkość pánuie: Niech nas tą żadné nieme żwierzę nie céluie. ZawJeft* 32; *Emineo – Nadinśze wznofśe sie, czeluię wzrośtem. Calep* 359b; *Gdy tá nowiną zábrzmi ná wśze śtrony: W ten čás mnie Linus nie celuie pieniem GrochKal* 28; *GórnTroas* 49; *WujNT przedm* 2; *SapEpit* [B2].

*celować kogo, co w czym* (16): *ále nie mógł táki być doktor včzony ktoregoby rychło w náukach nie celował. BielKron* 28; *Czuy się Ewángeliku iesli nie celuiesz/ W złých śpráwách Rzymiániną Prot* Cv, D4; *RejPos* 230v; *Nie odmieniáiąc sie nic nad śpráwy przodkow fwych/ Owśzem celuiąc onych w pośłtępkách vččiowych. MycPrz I A2v, [A3]; Przypatrzmýź sie iuż temu iesli celuiemy Przodki swe w powinnościách WierKróc* A3; *PaprPan* E2, G3, I3, S3, Z, Z2; *CzechEpPORz* \*\*2; *Krześciánśtwo náśze*

co rzecz? ktore nietylko w tákiey Małżeńkiew miłości pogáńftwá nie celuie WysKaz X2v; o którym wiem pewnie, że niewiele ich iest, coby W.M. mogli célować *in profefsione iuris Polonici SarnStat 228.*

*Synonimy: przewyższać, przodkować, przodować.*

*Formacje pochodne: ocelować, scelować.*

*Cf CELOWANIE, CELUJĄC*

KW